

Avrupa'da erken çocukluk eğitimi ve bakımına erişim 2022/2023

Eurydice – Gerçekler ve Rakamlar

Avrupa'da eğitim ve öğretim sistemlerinin izlenmesi için yapısal göstergeler - 2023

EÇEB'e erişimin sağlanması, küçük çocuklar ve ebeveynleri için politikalar geliştirirken ulusal ve Avrupa Birliği karar alıcılarının öncelikli kaygılarından biridir. [Avrupa Sosyal Haklar Sütunu](#), tüm çocuklar için iyi kalitede ve uygun fiyatlı EÇEB hakkını tesis etmiştir. Ancak bu hak henüz birçok Üye Devletin mevzuatında yer almamaktadır.

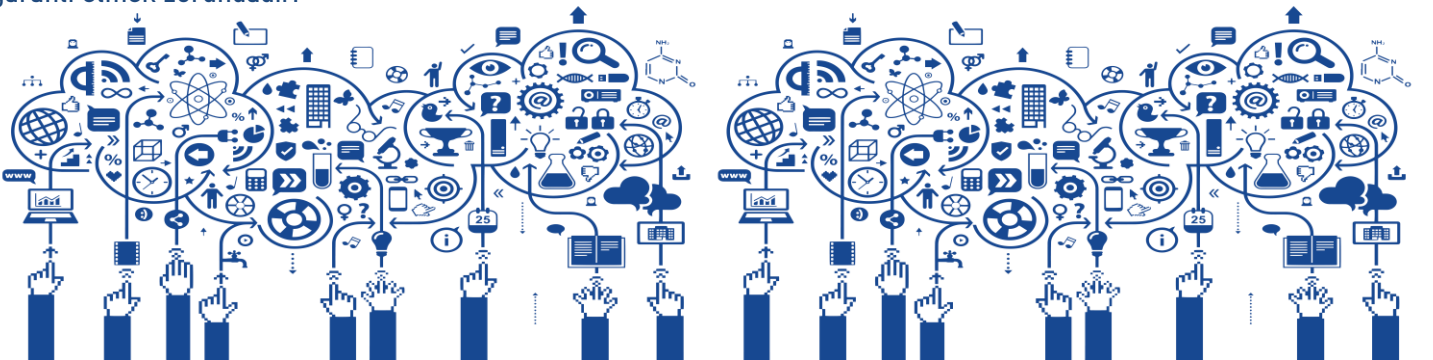
Kontenjan garantisi: EÇEB hakkını sağlamanın iki yolu

Şu anda Avrupa'da EÇEB'e evrensel erişimi sağlamak için iki yaklaşım vardır. Bazı ülkeler bir EÇEB kontenjanı için **yasal bir hak** sağlarken, diğerleri EÇEB'e katılımı **zorunlu** kılar. Her iki yaklaşım da kamu yetkililerinin EÇEB'de bir kontenjan garanti etmeyi taahhüt etmesini gerektirir. Ancak, bazı temel farklılıklar vardır.

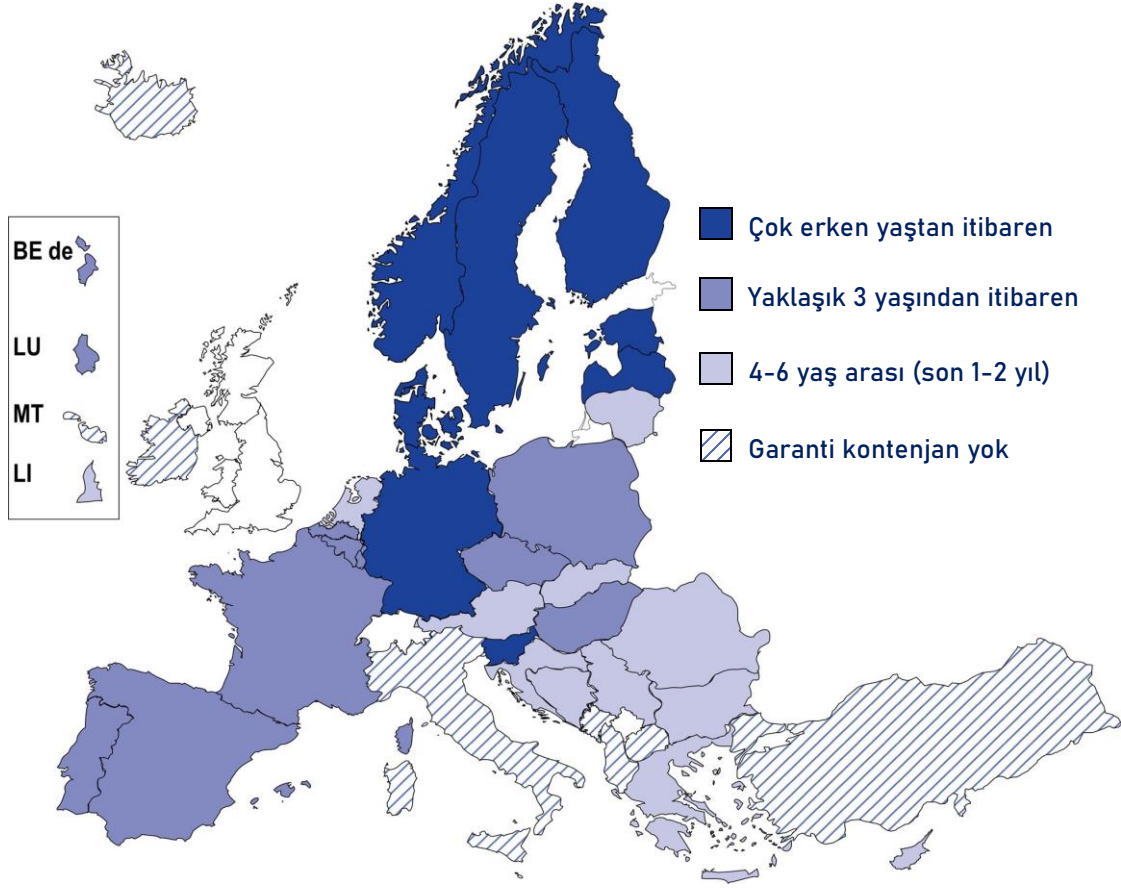
Yasal bir hak, bir çocuğun EÇEB'e gitme hakkı olduğu anlamına gelir, ancak zorunlu olduğunda, bir çocuğun devam etmek için yasal bir yükümlülüğü vardır. Bu nedenle kontenjan garantisinin niteliği farklıdır. Yasal hak kapsamında, kamu yetkilileri, ebeveynlerinin talep ettiği yaş aralığındaki her çocuk için bir kontenjan garanti etmek zorundadır.

Bunun aksine, EÇEB'in zorunlu olduğu ülkelerde, kamu yetkilileri yasal zorunluluk kapsamındaki yaş aralığındaki tüm çocuklar için yeterli sayıda kontenjan garanti etmelidir.

Genel bir bakış sağlamak için, Şekil 1 bu iki erişim tedbirini bir araya getirir ve kontenjan garantisinin mevcut olduğu en erken yaşı gösterir: yasal bir hak veya zorunlu EÇEB olarak (ayrıntılı döküm Şekil 2'de gösterilmiştir). Harita, Avrupa'da çocukların EÇEB'de garantili bir kontenjana sahip olduğu yaşta önemli farklılıklar olduğunu ortaya koyar. Sadece yedi AB Üye Devleti (Danimarka, Almanya, Estonya, Letonya, Slovenya, Finlandiya ve İsveç) ve Norveç erken yaştan itibaren (6-18 ay), genellikle çocuk bakım izninin bitiminden hemen sonra, her çocuk için EÇEB'de bir kontenjan garanti eder (bkz. Şekil 2). Belçika'nın üç Topluluğunda ve Çekya, İspanya, Fransa, Lüksemburg, Macaristan, Polonya ve Portekiz'de kamu tarafından sübvans edilen EÇEB'de bir kontenjan 3 yaşından itibaren veya biraz daha erken garanti edilir. Avrupa ülkelerinin yaklaşık üçte biri EÇEB'in sadece son 1-2 yılı için bir kontenjan garanti eder.

Şekil 1: EÇEB'de bir kontenjanın garanti edildiği yaş, 2022/2023

Kaynak: Eurydice.

Ülkeye özgü not

Portekiz: 2018'de yasal hakların 4 yaştan 3 yaşa uzatılmasından bu yana, bazı büyük şehirlerde talep hala karşılanamamıştır.

Çok az Avrupa ülkesinde EÇEB'de bir kontenjan sağlamak için yasal bir çerçeve yoktur. Sadece üç AB Üye Devleti (İrlanda, İtalya ve Malta) resmi olarak yasal hak veya zorunlu EÇEB oluşturmamıştır. Uygulamada, bu ülkelerde yaklaşık 3 yaşından itibaren kontenjan mevcuttur.

Örneğin, İtalya ve Malta'da, 3 yaşından itibaren çocuklar için EÇEB merkezlerinin çoğu ilkokullarla birleştirilmiştir ve bu nedenle eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilir. İrlanda bu yaştan itibaren haftalık 15 saatlik evrensel bir ücretsiz erken çocukluk bakım ve eğitim programı sunar.

İzlanda'da talep, arzı daha erken yaşlardan itibaren karşılar. EÇEB hakkı yasa ve yönetmeliklerde belirli bir yaş ya da saat sayısına atıfta bulunmadan geniş bir şekilde tanımlanmıştır, ancak ISCED 0'daki katılım oranları 2 yaşından itibaren çok yüksektir.

Buna karşın, yasal bir kontenjan garantisinin olmaması Arnavutluk, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Türkiye'de EÇEB'in daha düşük mevcudiyetine yansır.

EÇEB'de çocuk bakım izni ve kontenjan garantisini arasındaki fark

Bebekli ve küçük çocuklu ailelere verilen desteği düzenleyen politikalar karmaşıktır ve genellikle birbirleriyle bağlantılıdır. Bu nedenle, EÇEB'de garanti edilen kontenjanın başlama yaşındaki farklılıkları göz önünde bulundururken, bir başka önemli aile politikası önlemini, yani çocuk bakım izninin uzunluğunu dikkate almak önemlidir.

'İyi ücretli' çocuk bakım izninin (metnin ilerleyen bölümlerinde 'çocuk bakım izni') uzunluğu Avrupa'da büyük farklılıklar gösterir. Uluslararası İzin Politikaları ve Araştırmaları Ağı (Koslowski vd., 2022) verileri, Avrupa ülkelerinin neredeyse yarısının ailelere yaklaşık 1 yıl veya daha fazla süreyle işten uzak kalıp çocuklarını büyütmeye fırsatı sağladığını ortaya koyar. Çekya, Macaristan ve Romanya'da aileler çocuklarına doğumdan sonra 2 yıla kadar mali riskle karşılaşmadan bakabilir. Estonya'da ise çocuk 1,5 yaşına gelene kadar çocuk bakım izni bulunur. Buna karşın, Avrupa ülkelerinin dörtte birinden fazlası 5 aydan daha kısa bir süre için iyi ücretli çocuk bakım izni sağlar. Özellikle İrlanda ve Bosna-Hersek'te hiçbir izin dönemi kazançla ilişkili yüksek bir seviyede olmaz.

Politikalar arasındaki ayrımın derecesini göstermek için, **EÇEB boş yıl uygulaması** bir çocuğun ne çocuk bakım izni ne de EÇEB'de garantili bir kontenjan kapsamında olmadığı süreyi gösterir. Bu süre, küçük çocuklu ailelerin evde kalıp kalmama, kayıt dışı bakıma yönelip yönelmeme ya da pahalı, özel EÇEB için ödeme yapıp yapmama ve nasıl ödeme yapacakları konusunda zor kararlar vermek zorunda oldukları dönemdir.

Şekil 2, azami çocuk bakım izninin sonu ile EÇEB'de evrensel kontenjan garantisinin en erken başlangıcı arasındaki farkı gösterir. Avrupa ülkeleri EÇEB boşluğunun uzunluğuna göre sıralanmıştır. Sol tarafta, boş yıl uygulamasının olmadığı ülkeler, çocuk bakım izni ve EÇEB politikalarının iyi koordine edildiği ülkelerdir. Norveç ile birlikte sadece altı AB Üye Devletinde (Danimarka, Almanya, Estonya, Slovenya, Finlandiya ve İsveç) EÇEB boş yıl uygulaması bulunmaz. Bunların hepsinde, ebeveynlerin hala çocuk bakım izni alma

hakkına sahip olduğu ancak kamu tarafından sübvansiyon edilen EÇEB hizmetinde bir kontenjanın zaten garanti edildiği bir örtüşme vardır. Bu örtüşme ailelere EÇEB'e geçiş sürecinde esneklik sağlar. EÇEB boş yıl uygulaması olmayan ülkeler uzun çocuk bakım izni (ortalama 13 ay) verir ve ücretsiz olmasa da sübvansiyonlu bir kontenjan için yasal bir hak sağlayan üniter EÇEB sistemlerine sahiptir.

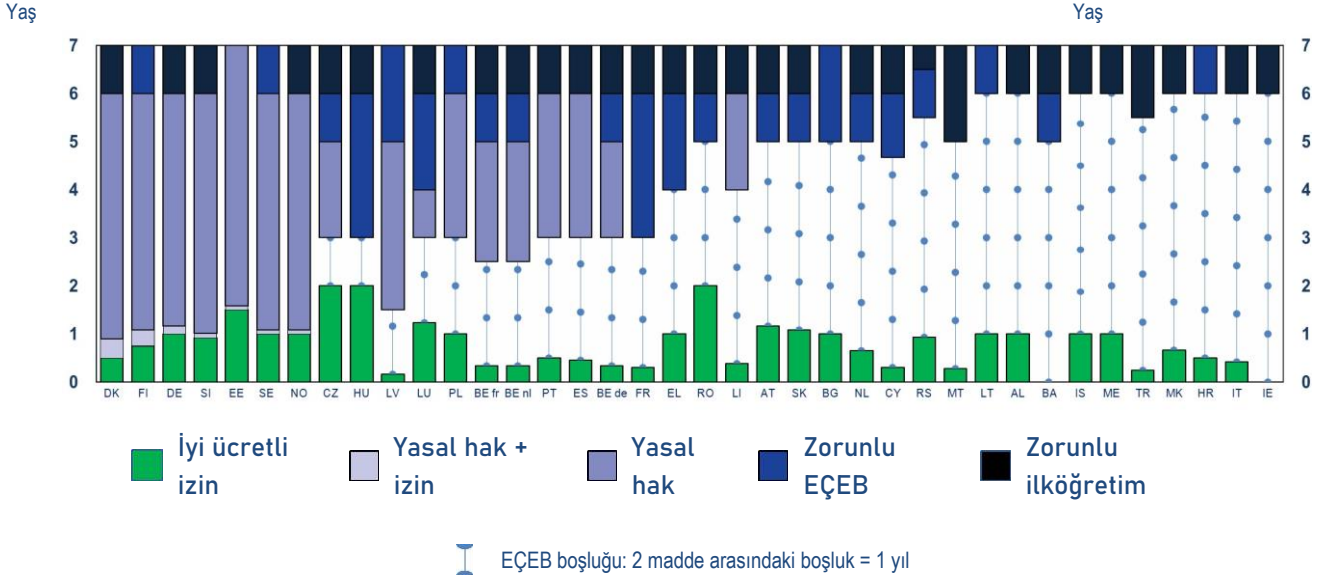
Bir EÇEB boş yıl uygulaması olduğunda, bu süre en az 1, en fazla 6 yıldır. Çekya, Letonya, Lüksemburg, Macaristan ve Polonya'da iyi ücretli çocuk bakım izni ile yasal hakkın başlangıcı arasındaki fark 1 ila 2 yıl arasındadır. Bu ülkelerin çoğu uzun, iyi ücretli çocuk bakım izni (1-2 yıl) ve 3 yaşından itibaren bir EÇEB kontenjanı garantisini verir. Letonya bir istisna olarak öne çıkar.

Letonya'da kamu tarafından sübvansiyon edilen EÇEB için evrensel yasal hak 1,5 yaşında başlar. Önceki kazancın %80'i oranında ödenekle doğum izni 16 hafta boyunca verilir. Daha sonra, iki seçeneğe bir ebeveyn ödeneği sunulur: çocuk 1 yaşına gelene kadar önceki maaş ödeneğinin %60'ı; veya çocuk 1,5 yaşına gelene kadar önceki maaş ödeneğinin %44'ü. Buna ek olarak, 1,5 yaşına kadar bir çocuğa bakan bir kişi çocuk bakım parası (aylık 171 Avro) alır.

EÇEB boş yıl uygulaması Belçika, İspanya, Fransa ve Portekiz'de 2 ila 3 yıl arasındadır. Bu ülkeler nispeten kısa süreli çocuk bakım izni (4-6 ay) sunar ancak 3 yaşından itibaren veya daha erken EÇEB'de bir kontenjan garantisi eder.

Geri kalan ülkelerde, çocuk bakım izni ve EÇEB hakkı olmayan dönem 3 yıl veya daha uzun sürer. Yasal haklar açısından bakıldığında, 10 Avrupa ülkesinde 5-6 yıllık bir EÇEB boş yıl uygulaması vardır: İrlanda, Hırvatistan, İtalya, Litvanya, Arnavutluk, Bosna Hersek, İzlanda, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Türkiye. Uzun bir çocuk bakım boşluğu olan ülkelerin çoğunda ya EÇEB kontenjanı garantisini yoktur ya da ilköğretime başlamadan önce sadece 1-2 yıllık zorunlu EÇEB vardır. Ancak, daha önce de bahsedildiği gibi, kamu tarafından sübvansiyon edilen EÇEB neredeyse evrensel olarak 3-4 yaş civarından itibaren yasal bir hak olmaksızın mevcut olduğundan, çocuk bakımı açığı fiilen daha kısa olabilir.

Şekil 2: EÇEB'de çocuk bakım izni ve kontenjan garantisindeki fark, 2022/2023

Kaynak: Eurydice.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
İzin	0.3	0.3	0.3	1	2	0.9	1.2	1.6	-	1	0.5	0.3	0.5	0.4	0.3	0.2	1	1.2	2
Yasal hak	2.5	3	2.5	-	3	0.5	1	1.5	-	-	3	-	-	-	-	1.5	-	3	-
Zorunlu EÇEB	5	5	5	5	5	-	-	-	-	4	-	3	6	-	4.7	5	6	4	3
Zorunlu ilköğretim	6	6	6	7	6	6	6	7	6	6	6	6	7	6	6	7	7	6	6
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
İzin	0.3	0.7	1.2	1	0.5	2	1	1.1	1.1	1.1	1	-	1	0.4	1	0.7	1.1	0.9	0.3
Yasal hak	-	-	-	3	3	-	0.9	-	0.8	1	-	-	-	4	-	-	1	-	-
Zorunlu EÇEB	-	5	5	6	-	5	-	5	6	6	-	5	-	-	-	-	-	5.5	-
Zorunlu ilköğretim	5	6	6	7	6	6	6	6	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6.5	5.5

Açıklayıcı not

EÇEB boşluğu, azami ücretli izin süresi ile EÇEB'de evrensel bir kontenjan garantisinin (yasal hak veya zorunlu EÇEB) en erken başlangıcı arasındaki farktır. EÇEB'de garanti edilen bir kontenjan olmadığında, boş yıl uygulaması zorunlu ilköğretimin başlangıcına kadar hesaplanır. Ücretli izinle ilgili verilerin çoğu Uluslararası İzin Politikaları ve Araştırmaları Ağı'ndan gelir ve Nisan 2022'ye atıfta bulunur. Doğum sonrası annelik, babalık ve ebeveyn izinlerini içerir. "İyi ücretli", kazancın %66'sı veya üzerinde ödeme anlamına gelir. Ebeveynler için mevcut olan ve çocuğun yaşına göre ay cinsinden ifade edilen toplam 'iyi ücretli' izin miktarı (Koslowski vd., 2022, s. 53-58) sayı 12'ye bölünerek yıla dönüştürülmüştür.

Ülkeye özgü notlar

Arnavutluk, Lihtenştayn, Karadağ ve Kuzey Makedonya: Eurydice tarafından sağlanan izin verileri.

Hollanda: Ağustos 2022'den bu yana yürürlükte olan yeni düzenleme ücretli izni 34 haftaya çıkarmıştır.

Portekiz: 2018'de yasal hakkın 4 yaştan 3 yaşa uzatılmasından bu yana, bazı büyük şehirlerde talep hala karşılanamamıştır.

Finlandiya: Aile izni sistemi reformu Ağustos 2022'de yürürlüğe girerek toplam ücretli izin süresini 12 aydan yaklaşık 13 aya çıkarmıştır. Şekil ve tablo en son düzenlemeleri gösterir.

Bosna-Hersek: Bosna-Hersek Federasyonu'nda ilkokula başlamadan önceki yıl EÇEB zorunludur. Sırp Cumhuriyeti'nde EÇEB zorunlu değildir, ancak yine de tüm çocuklar 3 aylık bir ilkokul öncesi programa katılır.

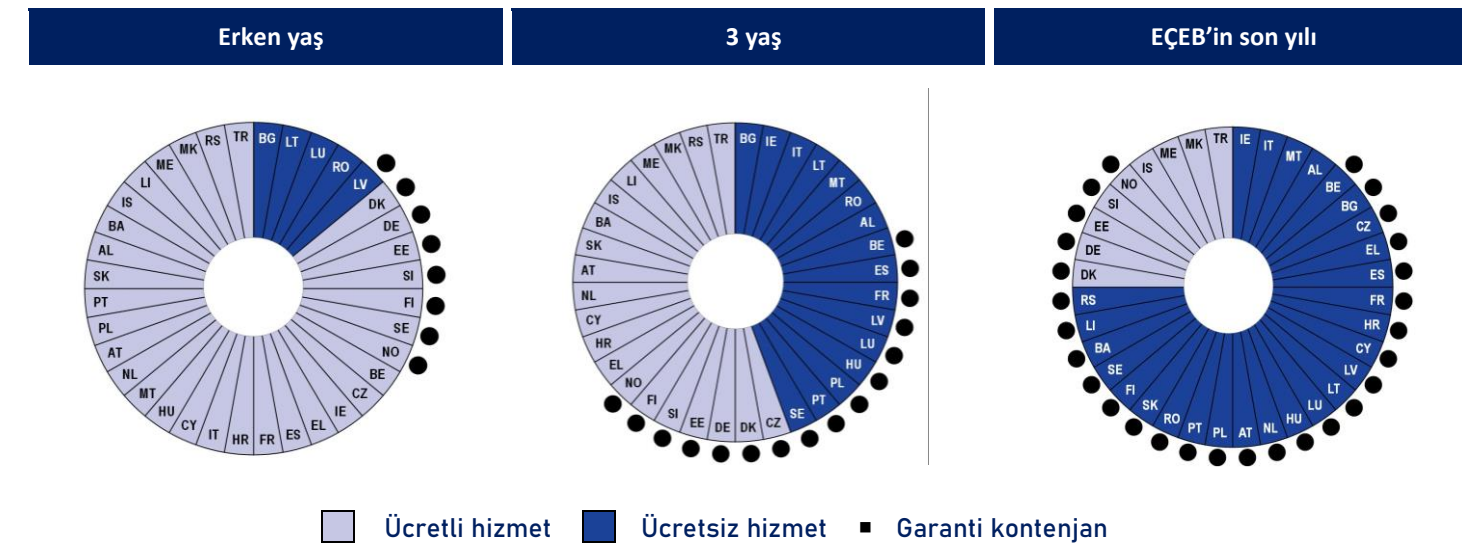
Ücretsiz EÇEB

Fiyat uygunluğu, mümkün olan en yüksek sayıda çocuğun EÇEB'e erişimini sağlamada çok önemli bir faktördür. Şekil 3, her ailenin çocuğunu EÇEB'e yerleştirmeye mali anlamda gücünün yetmesini sağlamak için alınan en sağlam önlemi inceler; burada tüm kontenjanlar ücretsiz olarak sunulur. Ancak, kontenjan garantisi olmadan, kamu ortamlarındaki ücretsiz EÇEB sınırlı olabileceğinden ve bekleme

listeleri karmaşık öncelik kurallarıyla uzun olabileceğinden, fiyat uygunluğu müsaitlikle ilişkili olarak tartışılmalıdır. Bu nedenle, Şekil 3 üç geniş yaş grubu için ücretsiz EÇEB'in kontenjan garantisine bağlı olarak müsaitliğini gösterir:

1. erken yaş (2 yaş altı);
2. 3 yaş civarı (2 yaşından büyük, 4 yaşından küçük);
3. EÇEB'in son yılı (4, 5 veya 6 yaş, eğitim sistemine göre değişir).

Şekil 3: Ücretsiz ve garantili EÇEB kontenjanları, 2022/2023

Ücretsiz EÇEB'e başlama yaşı ve haftalık ücretsiz saat sayısı

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Yaş (yıl) 2,5	2.5	3	2.5	0.3	5	-	⊗	-	2.7	4	3	3	6	3	4.7	1.5	0	1	3
Haftalık çalışma saati	23	23	23	Δ	Δ	-	⊗	-	15	Δ	25	24	(4-7)	Δ	Δ	⊗	20	20-26	Δ
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Yaş (yıl) 2,5	2.75	4	5	3	3	0	-	5	6	3	3	5	-	4	-	-	-	5.5	-
Haftalık çalışma saati	30	25	20	25	25	Δ	-	Δ	20	(15)	20	(4-5)	-	21	-	-	-	Δ	-

⊗ Üst düzey düzenleme yok Δ Kısıtlama yok (tam gün)

Kaynak: Eurydice.

Açıklayıcı not

Tabloda, haftalık saatler parantez içinde gösterildiğinde, sayı yaklaşık haftalık değerdir.

Ülkeye özgü notlar

Almanya: Berlin, Hamburg ve Mecklenburg-Vorpommern tüm çocuklar için ücretsiz EÇEB sunar. Rhineland-Palatina'da EÇEB 2 yaşından itibaren ücretsizdir. Bremen, Hessen ve Niedersachsen 3 yaşından itibaren ücretlerden feragat eder. Kuzey Ren-Vestfalya ve Thüringen son 2 yıl boyunca tüm çocuklar için ücretsiz EÇEB sunarken Brandenburg ilköğretime başlamadan önceki son yıl boyunca ücretsiz EÇEB sunar. Baden-Württemberg, Bayern, Saarland, Sachsen, Sachsen-Anhalt ve Schleswig-Holstein'da EÇEB ücretsiz değildir.

Portekiz: Şu anda tüm çocuklar için ücretsiz EÇEB kademeli olarak genişletilmektedir. 1 Eylül 2022'den itibaren, kreşin ilk yılına giren tüm çocuklar için ücret alınmamaktadır. 2023 yılında, bu önlem kreşin ilk yılına giren ve ikinci yılına devam eden tüm çocuklar için genişletilecektir. 2024 yılında, tüm çocuklar EÇEB'e ücretsiz olarak katılacaktır. Bkz. [3 Ocak tarihli 2/2022 sayılı Kanun](#).

Avrupa'da çoğu aile en küçük çocuk grubu için EÇEB'e ücret ödemektedir. EÇEB'in ücretsiz olması 3 yaşında belirgin bir şekilde artar ve bu eğilim her yaşta devam ederek ilköğretim başlamadan önceki son yılda Avrupa genelinde neredeyse evrensel hale gelir. En erken yaşlardan itibaren tüm çocuklar için ücretsiz kamu EÇEB'i beş ülkede sunulur: Bulgaristan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg ve Romanya. Letonya, 1,5 yaşından itibaren ücretsiz bir kamu EÇEB kontenjanı garanti eden tek Avrupa ülkesidir.

Letonya'da, yerel yönetim tarafından işletilen bir eğitim kurumunda kontenjan bulunamaması ve çocuğun özel bir eğitim kurumunda okul öncesi eğitim programına katılması halinde, yerel yönetim özel hizmet sağlayıcının masraflarının bir kısmını karşılamak zorundadır. Karşılanan masraflar, yerel yönetim eğitim kurumunda okul öncesi eğitim programına devam eden bir çocuğun ortalama maliyetine karşılık gelir (Eğitim Kanunu, Bölüm 17).

Diğer dört ülkede (Bulgaristan, Lüksemburg, Litvanya ve Romanya), erken yaştan itibaren ücretsiz EÇEB'in müsaitliğini sağlamak için yasal bir garanti yoktur. Litvanya ve Lüksemburg haftada 20 saat ücretsiz EÇEB sunarken, Bulgaristan ve Romanya ücretsiz tam zamanlı yerleri finanse eder.

Bulgaristan'da, EÇEB sektöründe ücret alma Nisan 2022'de kaldırılmıştır.

Litvanya'da devlet haftada 20 saat ücretsiz EÇEB sunar. Çocuk haftada 20 saatten daha uzun süre devam ederse, ebeveynler (veliler) ek saatler için ödeme yapar. Ebeveynler (veliler) ayrıca çocuğun yemek ücretini de öder. 2020-2021'den itibaren, zorunlu ilkökul öncesi sınıflara devam eden 6 yaşındaki tüm çocuklara ücretsiz öğle yemeği verilmektedir.

Lüksemburg'da 1 Ekim 2017'den bu yana 1-4 yaş arası çocuklar yaygın eğitim sektöründe (*service d'éducation et d'accueil*) 20 saatlik ücretsiz çocuk bakımından faydalanabilir. Ek saatler için ücret alınır. 3 yaşından itibaren, okul öncesi program haftalık 26 saat sürer (*éducation précoce et éducation préscolaire*) ve ücretsizdir.

Romanya'da EÇEB hem normal (günde 10 saat) hem de kısa program (günde 5 saat) için ücretsizdir.

Geri kalan Avrupa ülkelerinde, maliyetler ülkeler arasında önemli ölçüde farklılık gösterse de, ebeveynlerin tamamı veya bir kısmı ilk yıllarda EÇEB için ücret öder (bkz. EÇEB Hakkında Temel Veriler, 2019). Yaklaşık 3 yaşından itibaren, Avrupa ülkelerinin neredeyse yarısı ücretsiz EÇEB sunar. Birçok ülkede bu

dönem, çocukların çocuk bakımı türünden eğitim türüne geçtiği bir geçiş dönemidir. Bu ülkelerin çoğu ücretsiz EÇEB'i kontenjan garantisi ile birleştirir (Belçika, İspanya, Fransa, Lüksemburg, Macaristan, Polonya ve Portekiz).

EÇEB'in son yılında, ücretsiz ve ücretli EÇEB hizmetlerinin dağılımı ilk yıllara kıyasla tersine döner. Çoğu Avrupa ülkesi en az 1 yıl ücretsiz okul öncesi eğitim sunar. İstisnalar bazı ebeveynlerin çocuklarının EÇEB'e devam ettiği tüm dönem boyunca masraflara katkıda bulunduğu Danimarka, Almanya'daki yedi eyalet, Estonya, Slovenya, İzlanda, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç ve Türkiye'dir.

Birçok ülke EÇEB'de evrensel kontenjan garantisini genişletmektedir

EÇEB ile ilgili yapısal göstergelerin ilk kez toplandığı 2014/2015'ten bu yana, birçok AB Üye Devletinde EÇEB'e erişimi garanti altına alan yasal çerçevede önemli değişiklikler olmuştur. Sekiz ülke ilköğretime başlamadan önce 1 yıl zorunlu EÇEB uygulamasını başlatmış, diğer üç ülke ise zorunlu katılım süresini 2-3 yıla uzatmıştır. Ayrıca, birkaç ülke her çocuk için yasal EÇEB hakkı yaşını uzatmaktadır.

EÇEB'in son yılına katılmak Belçika (Eylül 2020'den beri), Çekya (2017), Hırvatistan (2014), Litvanya (2016), Romanya (2020), Slovakya (2021), Finlandiya (2015) ve İsveç'te (2018) zorunlu hale getirilmiştir.

Üç ülke zorunlu katılımı 1 yıldan daha uzun süreli hale getirmiştir. Macaristan'da EÇEB, Eylül 2015'ten bu yana 3 yaşından itibaren çocuklar için zorunludur. Fransa'da zorunlu eğitime başlama yaşı Eylül 2019'dan itibaren 6 yaştan 3 yaşa indirilmiştir. Yunanistan, zorunlu ilkökul öncesi eğitime başlama yaşını kademeli olarak 5 yaştan 4 yaşa indirmiştir (2021). Bulgaristan, 4 yaşındaki çocuklar için zorunlu eğitimi aşamalı olarak uygulamaya koyar (bunun 2023-2024'e kadar tüm belediyelerde uygulanması hedeflenir). Kıbrıs, 2025 yılından itibaren 4 yaşındaki çocuklar için zorunlu eğitim getirmeyi planlar. Romanya'da, zorunlu EÇEB yaşı Eylül 2023'ten itibaren 4 yaşındakilere kadar uzatılacaktır.

Çekya, Polonya ve Portekiz'de EÇEB için yasal bir hak getirilmiş ya da genişletilmiştir. Bu ülkeler, ebeveynleri kontenjan talep eden belirli bir yaştaki tüm çocuklar için

kamu sübvansiyonlu EÇEB sağlamak için bir havza alanındaki EÇEB sağlayıcılarına yasal bir yükümlülük getirmiştir. Çekya ve Polonya bu hakkı kademeli olarak 3 yaşına kadar uzatmıştır (Polonya'da 2017'den, Çekya'da 2018'den itibaren tamamen uygulanmaktadır). Portekiz, evrensel okul öncesi eğitimin (ISCED seviye 020) başlangıcını Eylül 2018'den itibaren 3 yaşa indirmiştir ve okul öncesi ağını ebeveynlerin ihtiyaçlarına göre ayarlayan bir strateji uygulanmıştır. Litvanya'da okul öncesi eğitime yönelik evrensel güvencenin kademeli olarak genişletilmesi benimsenir. Bu plana göre, Eylül 2023'ten itibaren 4 yaşındakilerin kontenjanı garanti altına alınacak ve bu sayı 2025'te 2 yaşındakilere indirilecektir. Slovakya'da 2024'ten itibaren 4 yaşındakiler ve 2025'ten itibaren 3 yaşındakiler için yasal hak hazırlıkları devam eder.

Bazı ülkelerde ilköğretime başlama yaşıyla ilgili reformlar yapılmıştır ve bu da EÇEB döneminin toplam uzunluğunu etkiler. Kıbrıs, 2020 yılında ilköğretim yaşını 6'ya yükseltmiştir. Sonuç olarak, zorunlu EÇEB süresi 1 yıl 4 aya uzatılmıştır ⁽¹⁾. İsveç, okul öncesi sınıfı (zorunlu EÇEB'in son yılı) ilköğretimin 1. yılı olarak değiştirerek 10 yıllık bir ilkokul başlatıp başlatmama konusunda bir hükümet soruşturması başlatmıştır. Hükümet bunu uygulamaya karar verirse, 2026'dan itibaren geçerli olacaktır ⁽²⁾.

Genel olarak, veriler zorunlu EÇEB'in hak kazanmaktan daha yaygın bir önlem haline geldiğini ortaya koyar. EÇEB'de yer almak için yasal bir hak şu anda 15 Avrupa ülkesinde verilirken, EÇEB 20 ülkede zorunludur. Birkaç eğitim sistemi hem EÇEB için yasal bir hak hem de zorunlu EÇEB sağlar. Belçika, Çekya, Letonya, Lüksemburg, Polonya, Finlandiya ve İsveç'te, çocuklar yaklaşık 3 yaşından itibaren EÇEB'de kontenjan alma hakkına sahiptir, ancak tüm çocuklar ilköğretime başlamadan önceki son 1-2 yıl boyunca EÇEB'e devam etmek zorundadır.

⁽¹⁾ Karar no: 84.078, yayın tarihi: 09.01.2018, bkz. [http://www.cm.gov.cy/cm/cm.nsf/All/8BE7AAD0082913CAC22583E5002AC80D/\\$file/84.078.pdf?OpenElement](http://www.cm.gov.cy/cm/cm.nsf/All/8BE7AAD0082913CAC22583E5002AC80D/$file/84.078.pdf?OpenElement).

⁽²⁾ 'On yıllık zorunlu okul - Zorunlu okulda yeni bir 1. Yılın tanıtımı, öğrenme engelli öğrenciler için zorunlu okul, zorunlu özel ihtiyaçlar okulu ve Sami okulu, SOU 2021:33', bkz. <https://www.regeringen.se/contentassets/f0785293473f4488ad7132aa06fbb1a1/en-tioarig-grundskola-sou-202133/>.

Tanımlar

Bu analizde, **erken çocukluk eğitimi ve bakımı (EÇEB)**, doğumdan zorunlu ilköğretime kadar olan çocuklar için ulusal bir düzenleyici çerçeveye giren, yani bir dizi kurala, asgari standarda uyması ve/veya akreditasyon prosedürlerinden geçmesi gereken hizmetleri ifade eder. Tanım, Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) seviye 0 (erken çocukluk eğitimi) olarak sınıflandırılan eğitim programlarının ötesine geçer, çünkü kayıtlı ve düzenlenmiş tüm EÇEB hizmetlerini içerir. Ancak bu bilgi formu sadece merkez tabanlı EÇEB'i kapsar. Genellikle bir sağlayıcının evinde veya diğer ev benzeri yerlerde sunulan ev tabanlı EÇEB (çocuk bakıcılığı hizmeti veya aile gündüz bakımı) kapsam dahilinde değildir. Çocuğun kendi evinde gerçekleşen bireysel bakım da (ör. yatılı ve yatisız dadılar ve bebek bakıcıları, akraba bakımı) kapsama dahil değildir.

Zorunlu EÇEB, çocukların belirli bir yaşa geldiklerinde EÇEB'e katılmaları için yasal zorunluluğu ifade eder.

Ücretsiz olması, normal eğitim ve bakım faaliyetleri için herhangi bir ödeme beklenmediği anlamına gelir. Ancak, bakım süresinde alınan yemekler, ortama ulaşım, ek hizmet saatleri ve/veya ekstra faaliyetler (ör. İngilizce eğitimi, yüzme) için yine de bir ücret ödenebilir.

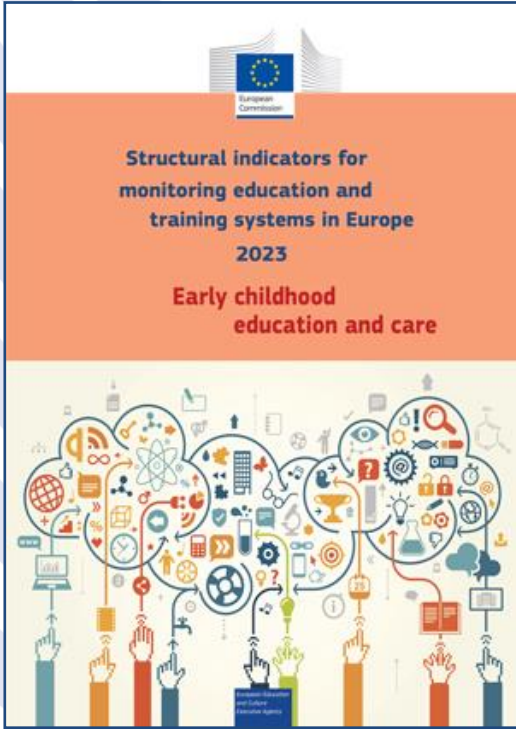
EÇEB'e yasal olarak hak kazanma, EÇEB sağlayıcılarının, ebeveynlerinin istihdam, sosyoekonomik veya aile durumlarına bakılmaksızın, çocukları için bir kontenjana ihtiyaç duyan bir havza alanında yaşayan tüm çocuklar için kamu tarafından sübvansede edilen EÇEB hükmünü güvence altına alma konusundaki yasal görevini ifade eder.

İyi ücretli izin doğum sonrası annelik, babalık ve ebeveynlik izinlerini içerir. "İyi ücretli", kazancın %66'sı veya üzerinde ödeme anlamına gelir.

Avrupa'da erken çocukluk eğitimi ve bakımına erişim 2022/2023

Bu özet, tüm çocuklar için uygun fiyatlı erken çocukluk eğitimi ve bakımı (EÇEB) hakkına ilişkin Avrupa'daki durumun birkaç ana yönünü açıklar. EÇEB'de bir yer sağlamaya yönelik kamu taahhüdü konusunda Avrupa ülkeleri arasında büyük farklılıklar olduğunu ortaya koyar.

Tüm AB Üye Devletlerinin yanı sıra Arnavutluk, Bosna-Hersek, İzlanda, Lihtenştayn, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Sırbistan ve Türkiye'yi kapsar.

Avrupa'daki EÇEB sistemleri hakkında daha fazla bilgi raporun tamamında mevcuttur:

[Avrupa'da eğitim ve öğretim sistemlerinin izlenmesi için yapısal göstergeler - 2023](#)

Lütfen her bir Avrupa eğitim sisteminin [ulusal açıklamalarına](#) da bakınız.

[Avrupa'da eğitim ve öğretim sistemlerinin izlenmesi için yapısal göstergeler - 2023:](#)

[Erken çocukluk eğitimi ve bakımı.](#)

Eurydice Ağı'nın görevi, Avrupa'nın farklı eğitim sistemlerinin nasıl organize edildiğini ve nasıl işlediğini anlamak ve açıklamaktır. Ağ, ulusal eğitim sistemlerinin açıklamalarını, belirli konulara ayrılmış karşılaştırmalı çalışmaları, göstergeleri ve istatistikleri sağlar. Tüm Eurydice yayınlarına Eurydice web sitesinden ücretsiz olarak veya talep üzerine basılı olarak ulaşılabilir. Eurydice, çalışmaları aracılığıyla Avrupa düzeyinde ve uluslararası düzeyde anlayış, iş birliği, güven ve hareketliliği teşvik etmeyi amaçlar. Ağ, Avrupa ülkelerinde bulunan ulusal birimlerden oluşur ve Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) tarafından koordine edilir.

Eurydice hakkında daha fazla bilgi için bakınız: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/>

Publications Office
of the European Union

Lüksemburg : Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, 2023
© Avrupa Birliği, 2023
Kaynağın belirtilmesi koşuluyla yeniden kullanıma izin verilir.
AB telif hakkı kapsamında olmayan fotoğrafların veya diğer
materyallerin herhangi bir şekilde kullanılması veya çoğaltılması için,
izin doğrudan telif hakkı sahiplerinden alınmalıdır.

BASILI

EC-05-23-469-EN-C

ISBN 978-92-9488-581-4

doi:10.2797/454675

PDF

EC-05-23-469-EN-N

ISBN 978-92-9488-582-1

doi:10.2797/460687